

ОДИТЕН ДОКЛАД НА СМЕТНАТА ПАЛАТА № 0100216225

за извършен финансов одит на консолидирания годишен финансов отчет на
Българската академия на науките за 2025 г.

София, 2026 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на съкращенията	3
Част I. Докладване относно одита на консолидирания финансов отчет	4
Квалифицирано мнение	4
База за изразяване на квалифицирано мнение.....	4
Правно основание за извършване на одита	10
Отговорности на ръководството за консолидирания финансов отчет.....	10
Отговорности на Сметната палата за одита на консолидирания финансов отчет.....	11
Част II. Докладване във връзка с други законови и други отговорности – други констатации при одита на консолидирания финансов отчет	12
Коригирани неправилни отчитания.....	12
Съществени недостатъци на вътрешния контрол	13
Приложение № 1 Опис на одитните доказателства	14

Списък на съкращенията

БАН	Българска академия на науките
ВРБ	Второстепенен разпоредител с бюджет
ГФО	Годишен финансов отчет
ДВ	Държавен вестник
ДДС	Дирекция „Държавно съкровище“
ДМА	Дълготрайни материални активи
ДСД	Отчетна група „Други сметки и дейности“
ЕАД	Еднолично акционерно дружество
ЕООД	Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЕБК	Единна бюджетна класификация
ИЕФЕМ	Институт за етнология и фолклористика с етнографски музей
ИМЕХ	Институт по механика
ИМИ	Институт по математика и информатика
ИМСТЦХА	Институт по металознание, съоръжения и технологии с Център по хидро и айро-динамика
ИЯИЯЕ	Институт по ядрени изследвания и ядрена енергетика
МО	Мемориален ордер
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МСВОИ	Международни стандарти на върховните одитни институции
МФ	Министерство на финансите
НАИМ	Национален археологически институт с музей
НДМА	Нематериални дълготрайни активи
ООД	Дружество с ограничена отговорност
СЕС	Сметки за средства от Европейския съюз
СЕС-ДЕС	Сметки за средства от Европейския съюз – Други средства от Европейския съюз
СБО	Сметкоплан на бюджетните организации
СБКО	Фонд „Социално битово и културно обслужване“
СМР	Строително-монтажни работи

ДО
Г-ЖА МИХАЕЛА ДОЦОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
52-РО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ДО
ЧЛ-КОР. ЕВЕЛИНА СЛАВЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА
НАУКИТЕ

Част I. Докладване относно одита на консолидирания финансов отчет

Квалифицирано мнение

Сметната палата извърши финансов одит на консолидирания годишен финансов отчет на Българската академия на науките, състоящ се от консолидиран Баланс към 31 декември 2025 г., консолидиран Отчет за приходите и разходите, консолидиран Отчет за касовото изпълнение на бюджета, сметките за средствата от Европейския съюз и сметките за чужди средства за годината, завършваща на тази дата, както и приложение към консолидирания финансов отчет, включително пояснения за прилаганата счетоводна политика.

Сметната палата изразява мнение, че с изключение на ефекта от въпроса, описан в раздел *База за изразяване на квалифицирано мнение* от настоящия доклад, приложеният консолидиран Годишен финансов отчет дава вярна и честна представа за консолидираното финансово състояние на Българската академия на науките към 31 декември 2025 г. и за нейните консолидирани финансови резултати от дейността и консолидираните ѝ парични потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане в публичния сектор, която се състои от стандартите, указанията и сметкоплана по чл. 164, ал. 1 и 3 от Закона за публичните финанси.

База за изразяване на квалифицирано мнение

При одита на приложения консолидиран годишен финансов отчет Сметната палата констатира следните неправилни отчитания:

1. При извършените финансови одити на годишните финансови отчети на Българската академия на науките за периода от 2018 г. до 2024 г., включително и при одита на Годишния финансов отчет за 2025 г., е установено, че ДМА (недвижими имоти) по сметки 2201 „Земи, гори и трайни насаждения“, 2010 „Прилежащи към сгради и съоръжения земи“, 2031 „Административни сгради“ и 2039 „Други сгради“ на обща балансова стойност 8 613 449 лв. са признати едновременно както в баланса на

Българската академия на науките, така и в отчетността на Националния институт по метеорология и хидрология, който към 31.12.2025 г. е ВРБ към МОСВ¹.

На одитния екип не са представени документи, въз основа на които еднозначно да се потвърди, че БАН притежава правото на собственост върху имотите или упражнява контрол върху тях по начин, който обосновава счетоводното им признаване като активи. Обстоятелството, че същите имоти са признати и в отчетността на НИМХ, поражда съществена несигурност относно принадлежността и контрола върху тях, което е причината за допуснатото двойно признаване на едни и същи активи в отчетността на две бюджетни организации.

Националният институт по метеорология и хидрология, считано от 01.01.2019 г. от основно звено при Българската академия на науките се преобразува в Национален институт по метеорология и хидрология като юридическо лице, чийто ръководител е разпоредител с бюджет по бюджета на Министерството на образованието и науката. Съгласно разпоредбата на § 3 от ПЗР на ЗДБРБ за 2019 г. (обн. ДВ, бр. 103 от 13.12.2018 г.), считано от 1 януари 2019 г. имуществото, архивът, както и всички права и задължения на Националния институт по метеорология и хидрология при Българската академия на науките преминават към Националния институт по метеорология и хидрология към министъра на образованието и науката.

С Постановление № 150 от 05.07.2023 г. на МС за изменение и допълнение на Правилника за устройството на дейността на НИМХ, приет с Постановление № 7 от 2019 г. на МС, Националният институт по метеорология и хидрология към министъра на образованието и науката преминава към министъра на околната среда и водите. Съгласно разпоредбата на § 9 от Закона за изменение и допълнение на Закона за водите (обн. ДВ бр. 20 от 2022 г.) имуществото, архивът, както и всички права и задължения, включително членствените правоотношения в национални, европейски и международни организации по метеорология и хидрология, и правото да обучава докторанти по акредитирани докторски програми на Националния институт по метеорология и хидрология към Министерството на образованието и науката преминават към Националния институт по метеорология и хидрология към Министерството на околната среда и водите.

В хода на одита е установено, че за имотите са съставени нови актове за държавна собственост (публична и частна), в които е посочено, че правата за управление са предоставени на НИМХ, като ВРБ към Министерството на образованието и науката, а след април 2022 г. на НИМХ, като ВРБ към Министерството на околната среда и водите. Наличието на тези актове за държавна собственост, издадени след 2019 г., допълнително поставя под съмнение основанието за признаване на същите имоти като активи в отчетността на БАН, доколкото за тях са налични документи, сочещи права на управление или ползване от други публични организации.

Допълнително, през 2025 г. от Министерството на околната среда и водите е отправено запитване до Министерството на регионалното развитие и благоустройството² като компетентен орган по въпросите, свързани с актуването и управлението на държавната собственост. Посочено е, че всички имоти се ползват от НИМХ и не са с отпаднала необходимост, а отнемането им ще създаде сериозни затруднения в дейността на института. В отговора на МРРБ е отбелязано³, че министерството не може да се произнесе по поставените въпроси, тъй като не са получени отговори от Областна администрация на област София, МОН и от Националния институт по метеорология и хидрология. Това обстоятелство

¹ Одитно доказателство № 1

² Одитно доказателство № 6

³ Одитно доказателство № 25

потвърждава, че въпросите относно собствеността, управлението и счетоводното отчитане на имотите не са изяснени и към момента на извършване на одита.

Наличието на неразрешен спор относно собствеността върху имотите се потвърждава в Решение № 1470 от 14.10.2020 г. на Административен съд - Варна, постановено по адм. дело № 1179 от 2020 г. В съдебния акт е визирано, че спорът за собствеността не може да бъде разрешен в производство по подаване на декларация по чл. 14 от Закона за местните данъци и такси, тъй като това производство е безспорно, а спорът относно принадлежността на имота може да бъде разрешен само в исково производство пред граждански съд. Посочено е, че с декларацията не са представени категорични доказателства за собствеността на имота към момента на подаването ѝ, поради което административният орган не може да се произнесе по въпроса за собствеността.

С оглед на изложеното, одитният екип не може да потвърди дали признатите в баланса на БАН недвижими имоти на стойност 8 613 449 лв. представляват активи на Академията към 31.12.2025 г. В тази връзка е необходимо да се предприемат съвременни действия от страна и на двете бюджетни организации, с цел уточняване собствеността на спорните активи, което да позволи коректното им счетоводно признаване.

Поради липсата на достатъчни, уместни и надеждни одитни доказателства относно правата на БАН върху посочените имоти, наличието на новосъставени актове за държавна собственост, липсата на произнасяне от компетентния орган МРРБ по поставените през 2025 г. въпроси, както и поради продължаващото двойно признаване на имотите в отчетността на БАН и НИМХ като ВРБ на МОСВ, одитният екип не може да получи разумна увереност относно правилността на признаването, оценяването и представянето на тези активи в ГФО на БАН за 2025 г.⁴

Възможният ефект от това обстоятелство върху финансовия отчет е съществен, но не е всеобхватен, поради което то представлява основание за квалифициране на одитното мнение.

2. В Институт по ядрени изследвания и ядрена енергетика за неусвоени помощи и дарения от Европейския съюз към 31.12.2025 г. не са начислени корективи по дебита на сметка 7402 „Коректив на приходите от текущи помощи и дарения, предоставени от Европейския съюз“ и кредита на сметка 4989 „Коректив за неусвоени помощи и дарения“ в размер на 431 129 лв. в отчетна група СЕС-ДЕС.⁵

Не са спазени указанията на министъра на финансите, дадени с т. 22 от ДДС № 14 от 2013 г. относно начисляване на корективи за неусвоени помощи и дарения в края на годината.

С размера на неправилното отчитане е занижена сумата по код 0532 „Отсрочени помощи, дарения и трансфери“ от пасива на Баланса и завишена сумата по код 0751 „Помощи и дарения от Европейския съюз“ от Отчета за приходите и разходите.

3. С унифицираната Счетоводната политика на БАН е възприет допустимия алтернативен подход да се прилага за оценка на сграден фонд и земи, след първоначално им признаване, който предвижда да се коригира стойността им в посока на увеличение до тяхната текуща възстановима стойност. При изпълнените одитни процедури за проверка на извършения преглед за преоценка на активите към края на 2025 г. се установи:

⁴ Одитни доказателства № от 2 до 10, 25, 58

⁵ Одитни доказателства № от 26 до 31

3.1. В Институт по математика и информатика, след извършен преглед от външен оценител на сградата, е направена преоценка, при която текущата възстановима стойност е съпоставена с отчетната стойност, вместо с балансовата стойност. В резултат на това по дебита на сметка 2031 „Административни сгради“ и кредита на сметка 7801 „Преоценки на нефинансови дълготрайни активи“ е призната преоценка с 88 429 лв. по-малко.⁶

3.2. В Дом на учения при БАН, след извършен преглед от външен оценител на сграда „Дом на учения“, е направена преоценка, при която текущата възстановима стойност е съпоставена с отчетната стойност, вместо с балансовата стойност. В резултат на това по дебита на сметка 2038 „Почивни станции, хотели, учебни центрове, оздравителни комплекси“ и кредита на сметка 7801 „Преоценки на нефинансови дълготрайни активи“ е призната преоценка със 79 685 лв. по-малко.⁷

Не са спазени указанията на министъра на финансите, дадени с т. 20 и т. 71 от ДДС № 05 от 2016 г., и т. 82 от ДДС № 08 от 2018 г., съгласно които при прегледа за обезценка се съпоставя балансовата стойност на актива с текущата му възстановима стойност, съответстваща на оставащия полезен срок и потенциал на икономическа изгода на актива.

С размера на неправилното отчитане (168 114 лв.) са занижени код 0011 „Сгради“ и код 0403 „Изменение на нетните активи за периода“ от Баланса и код 0781 „Преоценки на нефинансови активи“ от Отчета за приходите и разходите към 31.12.2025 г.

4. В Института по океанология гр. Варна, по приключили през предходен отчетен период проекти, финансирани със средства от Европейския съюз, към 31.12.2025 г. са налични салда по аналитичните партии на сметка 4682 „Разчети със сметки за средства от Европейския съюз на бюджетни организации от подсектор „Централно управление“ в отчетна група СЕС⁸. За закриване на салдата по партидите са взети счетоводни статии по сметка 4682 „Разчети със сметки за средства от Европейския съюз на бюджетни организации от подсектор „Централно управление“ в неправилна кореспонденция със сметки 6918 „Отписани други вземания (финансиращи позиции) към чуждестранни лица“ в размер на 226 933 лв. и 7918 „Отписани задължения (финансиращи позиции) към чуждестранни лица“, в размер на 339 280 лв., вместо със сметки 6995 „Намаление на финансови активи (финансиращи позиции) от други събития“ и 7998 „Намаление на пасиви (финансиращи позиции) от други събития“.⁹

Не са спазени указанията на министъра на финансите, дадени в т. 48 от ДДС № 14 от 2013 г., относно сметките за финансови активи и пасиви, които се класифицират като приходно-разходни и финансиращи позиции и кореспондиращите за тях сметки от раздели 6 „Сметки за разходи“ и 7 „Сметки за приходи, трансфери и преоценки“.

В резултат на неправилното отчитане е завишен код 0692 „Отписани други вземания“ и занижен код 0694 „Намаление на финансови активи от други събития“ с 226 933 лв. и завишен код 0792 „Отписани задължения“ и занижен код 0795 „Намаление на пасиви от други събития“ с 339 280 лв. в отчетна група СЕС от

⁶ Одитни доказателства № 32 и 33

⁷ Одитни доказателства № 34 и 35

⁸ Салдата по аналитични партии по сметка 4682 „Разчети със сметки за средства от Европейския съюз на бюджетни организации от подсектор „Централно управление“ в отчетна група СЕС са анализирани при извършване на годишната инвентаризация на активите и пасивите към 31.12.2025 г., описани в доклад на главен счетоводител и одобрени от директор на Института по океанология гр. Варна

⁹ Одитни доказателства № 36 и 37

Отчета за приходите и разходите.

5. В Национален археологически институт с музей извършени СМР на стойност 239 445 лв. по договор за основен ремонт и реконструкция на покрив на сградата на филиал в гр. Велико Търново в отчетна група „Бюджет“ неправилно са призната по дебита на сметка 6076 „Основен ремонт на инфраструктурни обекти чрез външни доставки“, вместо по сметка 2071 „Незавършено строителство, производство и основен ремонт“¹⁰

Към 31.12.2025 г. е взета счетоводна статия по дебита на сметка 2071 „Незавършено строителство, производство и основен ремонт“ неправилно в размер на 389 828 лв., вместо за 239 445 лв. (със стойността на реално извършените СМР) в неправилна кореспондираща сметка 6507 „Основен ремонт на дълготрайни материални активи по стопански начин“. Разликата в размер на 150 382 лв. представлява авансово платени средства, осчетоводени по сметка 4020 „Доставчици по аванси в страната“.

Не са спазени изискванията за отчитане на стопанските операции по сметки в съответствие с техния характер, съгласно СБО, утвърден от министъра на финансите с ДДС № 14 от 2013 г. С размера на неправилните отчитания:

- 150 382 лв. са завишени код 0014 „ДМА в процес на придобиване“ и код 0403 „Изменение на нетните активи за периода“ от актива на Баланса;

- 239 445 лв. е завишен код 0660 „Разходи за активи, капитализирани в ДСД“ и 389 828 лв. е занижен код 0670 „Корективи за разходи и придобиване на активи“ от Отчета за приходите и разходите.

6. В Института по океанология, град Варна, акумулираната към 30.09.2025 г. амортизация на актив по сметка 2415 „Амортизация на транспортни средства“ е завишена с 557 627 лв., поради неправилно определена амортизируема стойност. След извършени два основни ремонта на транспортното средство (научноизследователски кораб) и определени нови срокове на годност, натрупаната амортизация към датата на надграждане на актива не е взета предвид.¹¹

Взети са коригиращи операции към 31.12.2025 г. на неправилното отчитане, но преизчислената амортизация за предходни отчетни периоди (-) 238 338 лв. е в неправилна кореспонденция със сметка 6992 „Намаление на нефинансови дълготрайни активи от други събития“, вместо 7992 „Увеличение на нефинансови дълготрайни активи от други събития“.

Не са спазени указанията на министъра на финансите, дадени с т. 2.3 от Писмо № 91-00-162 от 06.06.2018 г. и т. 8.9 от ДДС № 20 от 2004 г. за отчитане на грешки от минали години.

С размера на неправилното отчитане (238 338 лв.) са занижени код 0693 „Намаление на нефинансови активи от други събития“ и код 0793 „Увеличение на нефинансови активи от други събития“ от Отчета за приходите и разходите.

7. В Централната библиотека на БАН, получени библиотечни документи (книги, академични издания и др.), които са с характер на дарение са признати в отчетна група „Бюджет“ по сметка 6079 „Разходи за придобиване на активи с художествена и историческа стойност и книги в библиотеките“ в неправилна кореспонденция със сметка 7992 „Увеличение на нефинансови дълготрайни активи от други събития“, вместо със сметка 7413 „Получени текущи помощи и дарения в натура от страната“ в размер на 248 384 лв.¹²

Получените дарения са капитализирани по сметка 2204 „Книги в библиотеките“ в кореспонденция със сметка 7609 „Коректив за капитализирани активи в отчетна група

¹⁰ Одитни доказателства № 38 и 39

¹¹ Одитни доказателства № от 21 до 24, 40

¹² Одитни доказателства № 41 и 42

„Други сметки и дейности“ в отчетна група ДСД.

Не са спазени указанията на министъра на финансите, дадени в т. 20.1 от писмо ДДС № 20 от 2004 г., т. 18 от ДДС № 14 от 2013 г. и изискванията за осчетоводяването на стопанските операции в съответствие с техния характер по сметките от СБО, утвърден от министъра на финансите с ДДС № 14 от 2013 г.

С размера на неправилното отчитане е завишен код 0793 „Увеличение на нефинансови активи от други събития“ и занижен код 0754 „Помощи и дарения от страната“ от Отчета за приходите и разходите в отчетна група „Бюджет“.

8. В БАН (Институт по астрономия с национална астрономическа обсерватория и Институт по електроника), предоставени на служителите ваучери за храна общо в размер на 122 632 лв. от фонд „Социално битово и културно обслужване“ (СБКО) са неправилно отчетени по подпараграф 10-91 „Други разходи за СБКО“, вместо по подпараграф 02-05 „Изплатени суми от СБКО, за облекло и други на персонала, с характер на възнаграждение“.¹³

Не са спазени указанията на министъра на финансите, дадени с т. 28 от ДДС № 06 от 2009 г. относно отчитане на средствата от фонд СБКО.

С размера на неправилното отчитане е завишен показател „Разходи за издръжка - нефинансови позиции“ и е занижен показател „Разходи за възнаграждения на персонал“ от Отчета за касовото изпълнение на бюджета, сметките за средствата от Европейския съюз и сметките за чужди средства.

9. В Института за етнология и фолклористика с етнографски музей, извършени разходи за стелажно оборудване, общо в размер на 53 928 лв., са признати неправилно по сметка 6029 „Други разходи за външни услуги“ и подпараграф 10-20 „Разходи за външни услуги“, вместо по сметка 2060 „Стопански инвентар“ и подпараграф 52-05 „Придобиване на стопански инвентар“ в отчетна група „Бюджет“. В резултат на неправилното отчитане, към 31.12.2025 г. не са начислени разходи за амортизация в размер на 6 292 лв. по сметка 2416 „Амортизация на стопански инвентар“.¹⁴

Не са спазени указанията за отчитане на дълготрайните материални активите в съответствие с техния икономически характер по счетоводни сметки от Сметкоплана на бюджетните организации, утвърден с писмо ДДС № 14 от 2013 г. на министъра на финансите и Единната бюджетна класификация за 2025 г., утвърдена с писмо ДДС № 8 от 2024 г. на министъра на финансите и ДДС № 05 от 2016 г. относно начисляване на амортизациите на нефинансови дълготрайни активи в отчетността на бюджетните организации.

В резултат на неправилното отчитане е завишен код 0602 „Разходи за външни услуги и наеми“ с 53 928 лв. и занижен код 0603 „Разходи за амортизации“ с 6 292 лв. от Отчета за приходите и разходите и занижен код 0013 „Стопански инвентар и други ДМА“ с 47 636 лв. от актива на Баланса към 31.12.2025 г. в отчетна група „Бюджет“, както и завишен показател „Разходи за издръжка – нефинансови позиции“ и занижен показател „Придобиване на други дълготрайни материални активи“ от Отчета за касово изпълнение на бюджета.

10. В Института по океанология към БАН гр. Варна, авансово изплатени средства по договор за СМР, на стойност 50 057 лв., неправилно са признати по сметка 2071 „Незавършено строителство, производство и основен ремонт“, вместо по сметка 4020 „Доставчици по аванси от страната“. Към 31.12.2025 г. по договора не са извършени от изпълнителя и не са приети с протоколи СМР.¹⁵

Не са спазени изискванията за отчитане на стопанските операции по сметки,

¹³ Одитни доказателства № от 43 до 46

¹⁴ Одитни доказателства № от 47 и 48

¹⁵ Одитни доказателства № 49 и 50

в съответствие с техния характер, съгласно СБО, утвърден от министъра на финансите с ДДС № 14 от 2013 г. и указанията на МФ, дадени с т. 29 от ДДС № 06 от 2009 г., за изплатени суми срещу бъдещи доставки на активи и услуги.

С размера на неправилното отчитане (50 057 лв.) е завишен код 0014 „ДМА в процес на придобиване“ и занижен код 0073 „Предоставени аванси“ от актива на Баланса към 31.12.2025 г

11. В структурните звена на БАН (Институт по механика – ИМЕХ и Институт по металознание, съоръжения и технологии с ЦХА – ИМСТЦХА) не е извършен пълен анализ на вземанията от наеми и услуги в зависимост от срока на тяхното погасяване и не са провизирани просрочените вземания в съответствие с определените срокове в Счетоводната политика на БАН. Вземанията, признати по сметка 4110 „Вземания от клиенти от страната“ в ИМЕХ в размер на 155 360 лв., а в ИМСТЦХА в размер на 352 139 лв. са осчетоводени като просрочени по задбалансовите сметки от подгрупа 991 „Статистика за просрочени вземания“.

В резултат на това не могат да бъдат потвърдени салдата на сметка 4917 „Провизии за непублични вземания срещу местни лица (приходно-разходни позиции)“ към 31.12.2025 г., в ИМЕХ в размер на 2 510 лв. и в ИМСТЦХА в размер на 201 682 лв.¹⁶

Не са спазени указанията на министъра на финансите, дадени с т. 36.2. и 37.6. от ДДС № 20 от 2004 г., относно начисляване на провизии за несъбираемост на вземанията и ежегодно извършване на преглед на начислените провизии към края на годината.

Сметната палата извърши одита в съответствие със Закона за Сметната палата и МСВОИ (1003-1810). Отговорностите на Сметната палата съгласно МСВОИ (1003-1810) са описани допълнително в раздела *Отговорности на Сметната палата за одита на консолидирания финансов отчет* от настоящия доклад. Сметната палата е независима от Българската академия на науките в съответствие с *Етичния кодекс на Сметната палата*, като тя изпълни и своите други етични отговорности в съответствие с този кодекс. Сметната палата счита, че получените одитни доказателства са достатъчни и уместни, за да осигурят база за изразяване на квалифицирано мнение.

Правно основание за извършване на одита

Сметната палата извърши одита на основание чл. 54 от Закона за Сметната палата, Програмата за одитната дейност на Сметната палата на Република България за 2026 г. и в изпълнение на Заповед № ОД-01-02-162 от 04.11.2025 г., изменена със Заповед № ОД-01-02-016 от 30.03.2026 г. на Маргарита Николова, заместник-председател на Сметната палата.

Отговорности на ръководството за консолидирания финансов отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този консолидиран финансов отчет в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане в публичния сектор, която се състои от стандартите, указанията и сметкоплана по чл. 164, ал. 1 и 3 от Закона за публичните финанси, и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определи, че е необходима, за да даде

¹⁶ Одитни доказателства № от 51 до 55

възможност за изготвянето на консолидирани финансови отчети, които да не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка.

При изготвяне на консолидирания финансов отчет ръководството носи отговорност за оценяване способността на бюджетната организация да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен когато бюджетната организация ще бъде закрыта или нейната дейност ще бъде преустановена.

Отговорности на Сметната палата за одита на консолидирания финансов отчет

Целите на Сметната палата са да получи разумна степен на сигурност относно това дали консолидираният финансов отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка, и да издаде одитен доклад, който да включва одитно мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че финансов одит, извършен в съответствие с МСВОИ (1003-1810), винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилните отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, ще окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този консолидиран финансов отчет.

Като част от финансовия одит в съответствие с МСВОИ (1003-1810), Сметната палата използва професионална преценка и запазва професионален скептицизъм по време на целия одит. Сметната палата също така:

- идентифицира и оценява рисковете от съществени неправилни отчитания в консолидирания финансов отчет, независимо дали дължащи се на измама или грешка, разработва и изпълнява одитни процедури в отговор на тези рискове и получава одитни доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за изразяване на одитно мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок, отколкото риска от съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одитора в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.
- получава разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработи одитни процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на бюджетната организация.
- оценява уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.
- достига до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо

предприятие и, на базата на получените одитни доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на бюджетната организация да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако Сметната палата достигне до заключение, че е налице съществена несигурност, от нея се изисква да привлече внимание в одитния си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания в консолидирания финансов отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да изрази модифицирано мнение. Заключениета на Сметната палата се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одитния доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина бюджетната организация да преустанови функционирането си като действащо предприятие.

- оценява цялостното представяне, структура и съдържание на консолидирания финансов отчет, включително оповестяванията, и дали консолидираният финансов отчет представя стоящите в основата операции и събития по начин, който постига вярно и честно представяне.

Сметната палата комуникира с ръководството наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на финансов одит и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които са идентифицирани по време на извършвания финансов одит.

Част II. Докладване във връзка с други закони и други отговорности – други констатации при одита на консолидирания финансов отчет

В съответствие с чл. 54, ал. 14 от Закона за Сметната палата и МСВОИ 12 *Ползи от работата на върховните одитни институции – насочена към подобряване на живота на гражданите*, Сметната палата, за да отговори на очакванията на обществото и за да засили отчетността, прозрачността и интегритета на бюджетните организации, комуникира в одитния доклад констатираните неправилни отчитания, коригирани по време на одита, и съществени недостатъци на вътрешния контрол, освен когато:

- дадена констатация се отнася за въпрос, който очевидно е без никакви последици за консолидирания финансов отчет;
- закон или нормативна уредба възпрепятства публичното оповестяване на дадена констатация; или
- в изключително редки случаи, Сметната палата реши, че дадена констатация не следва да бъде комуникирана в одитния доклад, тъй като би могло разумно да се очаква, че неблагоприятните последствия от това действие биха надвишили ползите от гледна точка на обществен интерес от тази комуникация.

Сметната палата не модифицира одитното мнение във връзка с включените в Част II на настоящия одитен доклад други констатации.

Коригирани неправилни отчитания

1. В Национален археологически институт с музей, авансово получени суми за предоставяне на услуги по сключени договори за археологически проучвания в размер

на 9 267 663 лв., неправилно са признати по сметка 7110 „Приходи от продажби на услуги“, вместо по сметка 4120 „Задължения по аванси към клиенти от страната“.¹⁷

Не са спазени указанията на министъра на финансите, дадени в т. 103 от ДДС № 14 от 2013 г., относно изплатени през текущата година суми срещу бъдещи доставки на услуги, както и изискванията за отчитане на стопанските операции по сметки в съответствие с техния характер, съгласно СБО, утвърден от министъра на финансите с ДДС № 14 от 2013 г.

2. Саниране на сградата на Централна лаборатория СЕНЕЙ към Българската академия на науките, на обща стойност 89 964 лв. е отчетено неправилно на касова основа по подпараграф 52-02 „Придобиване на сгради“, вместо по подпараграф 51-00 „Основен ремонт на дълготрайни материални активи“.

На начислена основа разходите за саниране са правилно признати по дебита на сметка 2031 „Административни сгради“.¹⁸

Не са спазени указанията на т. 20 от ДДС № 7 от 2009 г. на МФ за отчитането на изплатените суми за извършени чрез възлагане строително-монтажни работи, свързани със саниране на сгради на касова основа по разходен подпараграф 51-00 „Основен ремонт на дълготрайни материални активи“ от Единната бюджетна класификация.

Неправилните отчитания са установени при извършения текущ контрол на финансовия отчет на БАН и са коригирани преди изготвянето на ГФО за 2025 г.

Съществени недостатъци на вътрешния контрол

Въведените контролни дейности в системата на БАН, свързани с организацията и счетоводната отчетност не са прилагани последователно през одитирания период, в резултат на което са допуснати констатираните неправилни отчитания.

В подкрепа на констатациите са събрани 58 броя одитни доказателства, които заедно с работните документи, отразяващи отделните етапи на одитния процес, се намират в Сметната палата. При необходимост можете да се запознаете с тяхното съдържание на адрес: гр. София, ул. „Екзарх Йосиф“ № 37.

Настоящият одитен доклад е приет на основание чл. 54, ал. 14 от Закона за Сметната палата, с Решение № 216 от 15.07.2026 г. на Сметната палата и е изготвен в три еднообразни екземпляра, по един за Българската академия на науките, Министерството на образованието и науката и Сметната палата.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Димитър Главчев)

¹⁷ Одитни доказателства № от 12 до 20, 56

¹⁸ Одитни доказателства № 11 и 57

Приложение № 1 Опис на одитните доказателства

В таблицата е представен списък на одитните доказателства, подкрепящи констатациите, комуникирани в одитния доклад.

№	Одитни доказателства	Брой страници
1	Работен документ № ТК 2.16.8 за извършена проверка на счетоводното отчитане на недвижимото имущество към 30.09.2025 г. в Българска академия на науките	10
2	Протокол № 42 от 10.12.2018 г. на Общото събрание на БАН	4
3	Протокол № 43 от 17.12.2018 г. на Общото събрание на БАН	4
4	Писмо № РД-03-165 от 29.11.2019 с приложения	13
5	Писмо № 04-10-4-2 от 21.02.2025 г.	5
6	Писмо № 33-00-281 от 19.03.2025 г.	1
7	Писмо № 04-10-4-4 от 11.04.2025 г.	7
8	Писмо № 04-10-4-5 от 05.08.2025 г.	1
9	Писмо № 04-10-4-6 от 11.08.2025 г.	3
10	Справка за недвижими имоти, които се водят едновременно в баланса на БАН и НИМХ-МОСВ, аналитични оборотни ведомости на сметки 2010 „Прилежащи към сгради и съоръжения земи“, 2039 „Други сгради“ и 2201 „Земи, гори и трайни насаждения“ и отговор от началник отдел „БФСД“ на БАН до одитен екип	7
11	Договор № 04 от 10.02.2025 г. между Централна лаборатория СЕНЕИ към БАН и Ред Марк ЕООД, протокол № 1103 от 05.08.2025 г., фактура № 0000001095 от 10.02.2025 г. и платежно нареждане от 12.02.2025 г., МО № 038 от 12.02.2025 г. фактура № 0000001097 от 17.03.2025 г. и платежно нареждане от 19.03.2025 г., МО № 84 от 19.03.2025 г., фактура № 0000001098 от 05.05.2025 г. и платежно нареждане от 07.05.2025 г., МО № 0121 от 07.05.2025 г., фактура № 0000001103 от 07.08.2025 г. и платежно нареждане от 08.08.2025 г., МО № 0165 от 11.08.2025 г., контролни листа	25
12	Работен документ за процедури по същество (тестове на детайлите) за проверка на счетоводното отчитане на приходите от услуги по сметка 7110 „Приходи от продажби на услуги“ в Национален археологически институт с музей в системата на Българска академия на науките	7
13	МО № 7 и 44 от 31.01.2024 г.; МО № 10 и 8 от 25.01.2024 г.; Фактура № 1000001856 от 25.01.2024 г. и Договор № 6540 от 18.01.2024 г. между НАИМ и "Булгартрансгаз" ЕАД за възлагане на обществена поръчка въз основа на рамково споразумение № 5970 от 28.03.2023 г. за извършване на спасителни теренни археологически проучвания за строежи към системата за пренос и съхранение на природен газ на "Булгартрансгаз" ЕАД и Допълнително споразумение № 1 към договора и приложения	25
14	МО № 10 и 13 от 19.09.2025 г.; МО № 7 и 536 от 29.09.2025 г.; Фактура № 1000002235 от 19.09.2025 г. и Договор № 7010 от 12.03.2025 г. между НАИМ и „Булгартрансгаз“ ЕАД за възлагане на обществена поръчка въз основа на Рамково споразумение № 5970 от 28.03.2023 г. за извършване на спасителни теренни археологически проучвания за строежи към системата за пренос и съхранение на природен газ на „Булгартрансгаз“ ЕАД	16

15	МО № 10 и 29 от 30.07.2025 г.; МО № 7 и 442 от 12.08.2025 г.; Фактура № 1000002204 от 30.07.2025 г. към Договор № 7010 от 12.03.2025 г.	3
16	МО № 10 и 27 от 29.09.2025 г.; МО № 7 и 563 от 13.10.2025 г.; Фактура № 1000002249 от 29.09.2025 г.; МО № 10 и 4 от 07.11.2025 г.; МО № 7/636 от 17.11.2025 г.; Фактура № 1000002280 от 07.11.2025 г.; МО № 10 и 5 от 07.10.2025 г.; МО № 7 и 593 от 29.10.2025 г.; Фактура № 1000002257 от 07.10.2025 г. и Договор № 7186/23.09.2025 г. между НАИМ и „Булгартрансгаз“ ЕАД за извършване на спасителни археологически проучвания на 10 обекта, във връзка с реализацията на обект "Преносен газопровод от Пиперево до Перник".	29
17	МО № 10 и 3 от 07.11.2025 г.; МО № 7 и 637 от 17.11.2025 г.; Фактура № 1000002279 от 07.11.2025 г. и Договор № 7204 от 15.10.2025 г. между НАИМ и „Булгартрансгаз“ ЕАД за спасителни археологически проучвания на обекти 15, 17А и 19, във връзка с реализацията на обект „Лупинг от Рупча до Ветрино“	20
18	МО № 10 и 15 от 21.03.2025 г.; МО № 7 и 192 от 30.04.2025 г.; Фактура № 1000002096 от 21.03.2025 г. и Договор № РД-37-21 от 20.03.2025 г. между НАИМ и Агенция „Пътна инфраструктура“ за извършване на пълно спасително археологическо проучване	20
19	МО № 10 и 5 от 02.04.2025 г.; МО № 7 и 189 от 30.04.2025 г.; Фактура № 1000002106 от 02.04.2025 г. и Договор № РД-37-22 от 20.03.2025 г. между НАИМ и Агенция „Пътна инфраструктура“ за извършване на пълно спасително археологическо проучване	20
20	МО № 10/16 от 21.03.2025 г.; МО № 7/195 от 30.04.2025 г.; Фактура № 1000002097 от 21.03.2025 г. и Договор № РД-37-23 от 20.03.2025 г. между НАИМ и Агенция „Пътна инфраструктура“ за извършване на пълно спасително археологическо проучване	20
21	Констативен протокол 08.12.2025 г. за проверка начисляване разходи за амортизации на НИК Академик	2
22	Работен документ № ТК-2.29 преизчисляване на амортизации при промяна на параметри – НИК Академик	3
23	Протокол за въвеждане в употреба на ДА – ремонт НИК Академик от 2017 г.	1
24	Протокол за въвеждане в употреба на ДА – ремонт НИК Академик от 2023 г.	1
25	Писмо № 04-13-16-1 от 12.11.2025 г. на заместник-министъра на регионалното развитие и благоустройство	2
26	Констативен протокол № 2.2-7 от 22.04.2026 г. относно коректив за неусвоени помощи и дарения	1
27	Оборотна ведомост и договор по проект ATMO-ACCESS-101008004.	9
28	Оборотна ведомост и договор по проект EUROfusion-633053.	9
29	Оборотна ведомост и договор по проект EUROfusion-101052200.	17
30	Оборотна ведомост и договор по проект SASPAM-SA-101059853.	8
31	Оборотна ведомост и договор по проект ASTRIS IMP-871115.	14
32	Констативен протокол № 1 от 20.04.2026 г. за проверка на счетоводното отчитане на преоценката на недвижим имот в Институт по математика и информатика към БАН.	2
33	Заповед № 98 от 03.12.2025 г. на директор на ИМИ, хронология на сметка 2031, мемориален ордер № 62 от 29.12.2025 г. за осчетоводена преценка, експертна оценка от Н.Д.Експерт ЕООД на сградата на института, извлечение от Счетоводна политика на ИМИ.	18
34	Констативен протокол № 9 от 28.04.2026 г. за извършена проверка на	1

	счетоводното отразяване на преоценката на недвижим имот – сградата на Дом на учения при БАН.	
35	Заповед № 347 от 18.12.2025 г. на директора на Дом на учения, експертна оценка на сграда Дом на учения, МО, правилник за счетоводна политика на Дом на учения при БАН	18
36	Констативен протокол № 2.2-2 от 20.04.2026 г. относно отписване на салда по приключили проекти в предходни отчетни периоди	1
37	Извлечение на сметки 6918 „Отписани други вземания (финансиращи позиции) към чуждестранни лица“ и 7918 „Отписани задължения (финансиращи позиции) към чуждестранни лица“ и Доклад за извършен анализ на наличните салда по счетоводните сметки	12
38	Хронологични описи на сметка 2071 „Незавършено строителство, производство и основен ремонт“ в НАИМ, натрупани разходи за 2025 г. по сметки 6076 „Основен ремонт на инфраструктурни обекти чрез външни доставки“ и 6507 „Основен ремонт на дълготрайни материални активи по стопански начин“	5
39	Договор № ОПД-36 от 18.08.2025 г. с изпълнител Сtima ООД за основен ремонт и реконструкция на покрив на филиал в гр. Велико Търново, мемориални ордери № 8/112 от 18.09.2025 г. и № 8/84 от 02.12.2025 г., фактури № 3966 от 18.09.2025 г. и № 3996 от 02.12.2025 г., платени нареждания, протоколи за СМР № 1 и № 2	34
40	Мемориален ордер за корекция на завишени разходи за амортизации на актив „НИК Академик“, хронология и други	6
41	Констативен протокол № 2.2-4 от 20.04.2026 г. относно осчетоводяване на библиотечни документи с характер на дарение	1
42	МО за счетоводното отразяване на получените библиотечните документи с характер на дарение.	7
43	Констативен протокол № 2.2-6 от 20.04.2026 г. относно отчитането на средствата за ваучери за храна	1
44	Заповед, протокол, списък на служителите в Институт по астрономия с национална астрономическа обсерватория, фактури, МО за взетите счетоводни операции относно средствата за ваучери за храна.	45
45	Доклад, протокол, списък на служителите в Института по електроника, фактури, МО за взетите счетоводни операции относно средствата за ваучери за храна	29
46	Счетоводна политика на БАН относно отчитането на средствата за ваучери за храна	2
47	Констативен протокол № 8 от 22.04.2025 г. относно отчитането на разходите за стелажно оборудване в ИЕФЕМ	1
48	Договори за доставка и монтаж на стелажно оборудване. Фактури № 0000001596 от 02.05.2025 г. и 0000001596 от 02.05.2025 г.; Приемо-предавателни протоколи; МО за взетите счетоводни записвания	22
49	Констативен протокол № 3 от 20.04.2025 г. за извършена проверка на разходи по сметка 2071 „Незавършено строителство, производство и основен ремонт“ в Институт по океанология гр. Варна	1
50	Фактура № 263 от 01.12.2025 г., платежно нареждане, контролен лист, мемориален ордер и договор № 47Д от 27.11.2025 г. с изпълнител НИК Строй 2000 ЕООД	36
51	Констативен протокол № 2.2-5 от 20.04.2026 г. относно просрочените вземания в ИМЕХ	1
52	Справка за просрочените вземания в ИМЕХ. Аналитични извлечения на сметка 4917 „Провизии за непублични вземания срещу местни лица (приходно-разходни позиции)“ и сметки 9913 „Просрочени вземания от клиенти“ и 9915 „Просрочени вземания от концесии и наеми“	3

53	Констативен протокол № 2.2-10 от 28.04.2026 г. относно просрочените вземания в ИМСТЦХА	1
54	Справка за просрочените вземания в ИМСТЦХА. Аналитични извлечения на сметка 4917 „Провизии за непублични вземания срещу местни лица (приходно-разходни позиции)“ и сметки 9913 „Просрочени вземания от клиенти“ и 9915 „Просрочени вземания от концесии и наеми“	6
55	Счетоводна политика на БАН по отношение на провизиране на просрочените вземания	2
56	МО за отразяване на авансово получените приходи от услуги по сметка 4120 „Задължения по аванси към клиенти от страната“	4
57	Мемориален ордер за корекция на отчетени разходи за саниране в Централна лаборатория СЕНЕЙ	3
58	Писмо от НИМХ до МОСВ изх. № УС-05-8-2 от 10.06.2026 г. и актове за държавна собственост на спорните имоти	15